



SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto XVI. 6

EL VOCERO DE LA CULTURUA ESLOVENA

11. V. 1969.

RAZGOVOR O SLOVENSKI KULTURNI AKCIJI

(Prvi kulturni večer v petnajsti sezoni)

„Razgovor prištevamo med najodličnejše pojave človeške dejavnosti in kulture“, tako pravi Pavel VI. v okrožnici Ecclesiam suam (št. 83.). Tega se tudi Slovenska kulturna akcija dobro zaveda in zato razgovor zavestno vključuje v svoj delovni program. Pri tem ji poleg Meddobja odlično služi Glas Slovenske kulturne akcije, ki je njeno organizacijsko in propagandno glasilo. Ta pisani razgovor ima zlasti to veliko prednost, da se lahko vrši med osebami, ki se fizično ne morejo sestati. To je predvsem važno za našo organizacijo, ki ima svoje člane in prijatelje raztresene po celem svetu. Vendar kljub temu ne smemo prezreti dejstva, da je le osebni razgovor tisti, ki v vsej polnosti in pristojnosti zasluži to ime. Kadar se torej ljudje lahko osebno razgovore, zgolj pisani razgovor ne zadošča. Še več. Pisani razgovor bi celo postal zelo dvomljive vrednosti, če bi se ljudje osebnemu razgovoru namenoma izogibali ali ga morda kar načelno odklanjali. To bi namreč pomenilo, da jim manjka potrebnih pogojev za pravi razgovor. Zato pa Slovenska kulturna akcija polaga tako važnost na sestanke, ki so nujen predpogoj osebnega razgovora. Zato tudi svojemu prvemu javnemu sestanku v tej novi poslovni dobi še posebej hoče dati značaj razgovora.

Slovenska kulturna akcija namerava nadaljevati svoj razgovor o vseh možnih problemih, ki spadajo v njeno področje: bogoslovnih, glasbenih, gledaliških, likovnih, literarnih, modroslovnih, zgodovinskih in drugih. Vendar bi se pa na prvem letošnjem sestanku, ob svojem 15 letnem jubileju, želela razgovarjati o sami sebi: o svojem poslanstvu, kakor ga je zlasti razumela v prvih letih navdušenega dela; o anketi, ki je bila izvedena še pred obnim zborom; o svojih novih pravilih; o svojem rednem in podpornem članstvu; o svojem finančnem položaju in o gospodarski ustanovi, ki bi skrbela za materialne potrebe organizacije, kot je predvideno v 16. členu pravil; o svojem delovnem načrtu glede predavanj, kulturnih prireditev in tiskanih izdanj; o svojem odnosu do drugih slovenskih organizacij in ustanov in o medsebojni pomoči pri kulturnem delu.

O vsem tem bi se Slovenska kulturna akcija rada porazgovorila z vsemi svojimi rednimi in podpornimi člani. Pa ne le z njimi. Poslanstvo Slovenske kulturne akcije, kot je predvideno v 2. členu pravil, „presega okvir članske skupnosti in je usmerjeno v ves slovenski pa tudi ostali svet“. Zato vabi na razgovor prav vse, ki se iz katerega koli razloga zanimajo za delo Slovenske kulturne akcije. Še posebej pa se obrača na vse naše ustanove, kot so domovi, organizacije vseh vrst, listi, revije, gospodarske in druge ustanove s prošnjo, da na ta razgovor pošljejo svoje zastopnike. Slovenska kulturna akcija se želi na široko odpreti vseh slovenski skupnosti. Od iste skupnosti pa pričakuje razumevanja in pomoči, da bo tako lažje in učinkoviteje doprinesla svoj delež „pri ustvarjanju in širjenju kulturnih vrednot, posebno slovenskih“ (1. čl. pravil).

dr. Mirko Gogala

„Večkrat jih bo že samo krščansko gledanje na stvari nagibalo h kakim določenim rešitvam v določenih okoliščinah. A drugi verniki, ki jih bo vodila nič manjša iskrenost, bodo morda, kakor se to zgodi večkrat, in sicer pravilno, sodili drugače. Če se primeri, da rešitve, ki jih predlaga ena ali druga stran, mnogi, in to tudi mimo hotenja enih in drugih, kar hitro povezujejo z evangelijskim oznanilom, naj vendar pomislijo, da si v takih primerih nima nihče pravice prilaščevati cerkveno avtoriteto izključno v prid svojemu mnenju.

Zmerom pa naj si v odkritosrčnem pogovoru prizadevajo drug drugega razsvetliti, pri čemer naj ohranijo medsebojno ljubezen in naj jim bo skupni blagor prva skrb.“

(Pastoralna konstitucija
o Cerkvi v sedanjem
svetu, 43, 31)

1. kulturni večer

soboto 17. maja 1969, točno ob osmih
v gornji dvorani Slovenske hiše

RAZGOVOR O SLOVENSKI KULTURNI AKCIJI

Govorili bodo: Dr. Vinko Brumen — POSLANSTVO Slov. kult. akcije; Ladislav Lenček CM-ANKETA iz leta 1968; o. Alojzij Kukovica DJ — Nova PRAVILA in ČLANSTVO; Ladislav Lenček CM — FINANČNO VPRAŠANJE in posebna gospodarska ustanova; dr. Tine Debeljak — DELOVNI NAČRT v SKA; dr. Mirko Gogala — ODNOS Slovenske kulturne akcije do drugih organizacij

Večer bo v slogu razgovora „okrog okrogle mize“. Navzoči bodo lahko posegli v razgovor z vprašanji, pojasnili, pripombami, ki zadenejo poslanstvo in delo Slovenske kulturne akcije.

Klic Triglava je oktobra 1967, v številki 341, na str. 7 priobčil pod naslovom „Nobene nevarnosti“ razgovor svojega posebnega dopisnika z dr. Agnelettom, slovenskim odvetnikom v Trstu. Iz tega razgovora je Klic Triglava objavil samo povzetek dr. Agnelettovih izjav, s katerimi dokazuje, da ne preti Sloveniji nobena nevarnost niti z italijanske niti z avstrijske strani.

Prvi dokaz je po mnenju dr. Agneletta ta, da je danes Italija demokratična država, v kateri desnica nima nobenega vpliva. Vojska je pa pod kontrolo politikov.

Drugi razlog, da za dogledno bodočnost Jugoslaviji ne preti nikaka nevarnost je ta, da si dr. Agneletto ne more predstavljati italijanskega politika, ki bi hotel na ta način „povečati slovensko odnosno hrvaško manjšino v Italiji, če bi šla Jugoslavija po gobe“.

Tretji kamen spotike, ki je v Jugoslaviji povzročil „vik in krik“, je bilo zborovanje bivših bojnikov iz prve svetovne vojne, po mnenju dr. Agneletta tudi ne drži, češ da so to „vendar starci v svojih sedemdesetih letih“, ki ponavljajo stara gesla, za katera so se pred „petdesetimi leti topli, češ da je to kos njihovega življenja“.

Tudi četrti argument, namreč volitev istrskih županov v Italiji, ne kaže na nevarnost, ker „italijanska vlada nima ničesar skupnega s temi ognjišči (fogolar)“.

In slednjič, vsakoletni manevri Nato-ja v Furlaniji, da so zgolj defenzivnega značaja, ki „prav gotovo nikomur ne grozijo“. „Jugoslovani lahko mirne duše spijo: današnja

Italija je Saragatova in ne Mussolinijeva“, je zaključil svoje izvajanje dr. Agneletto.

Ne glede na to, ali je tako pisanje v tem času umestno, ali je razgovor točno povzet, ali se dr. Agneletto moti, je vendar problem italijanskih aspiracij na slovensko ozemlje tako važen in zgodovinsko latenten, da mu mora slovenska politična emigracija posvečati stalno vso pozornost, zlasti, ker je bil objavljen v listu, ki si lasti nekako odločilno besedo v slovenskih narodnostnih vprašanjih in ker ga je ocenila ena izmed vodilnih slovenskih političnih osebnosti v Trstu.

Mnenja sem, da bi mogle ob tej priložnosti povedati svojo odločno besedo naše politične organizacije, predvsem Narodni odbor, ki si prisvaja odločilno besedo v slovenski emigrantski politiki, ali pa Slovensko državno gibanje, ki sotekmuje v borbi za politično vodstvo slovenske emigracije, ali pa vsaj bivši bojovníki, ki so med drugo svetovno vojno nedotaknjenost slovenskega ozemlja tudi dejansko branili. Težko je presoditi, ali je to znak politične brezbrzičnosti, ali popolne obupanosti. Dejstvo je, da do danes ni bilo v slovenskem emigrantskem tisku prav nobene reakcije na izvajanja dr. Agneletta.

Da zamašimo to vrzel in pa, ker je problem italijanskih aspiracij še vedno aktualen in akuten, ga bomo skušali na prihodnjem večeru razčleniti in obravnavati z zgodovinske, imperialistično-strateške politike, politične diplomatske borbe, socialno demografske, rasistične in moralno etniške plati.

Dr. Srečko Baraga

2. kulturni večer

sobota 7. junija 1969.

točno ob osmih

v gornji dvorani Slovenske hiše

Ramón L. Falcón 4158

Dr. Srečko Baraga

SLOVENCİ in ITALIJANSKE OSVAJALNE ASPIRACIJE

KULTURNI VEČERI Slovenske kulturne akcije bodo letos redoma vsako prvo in tretjo soboto v mesecu, vselej v gornji dvorani Slovenske hiše na Ramón L. Falcón 4158.

H kulturnim večerom še posebej vabimo slovenske akademike in višješolce; zaradi njih smo določili začetek vseh večerov na osmo uro zvečer.

Začenjali bomo točno ob vsaki udeležbi.

iz tajništva

Ker je GLAS organizacijsko in propagandno glasilo Slovenske kulturne akcije (čl. 25. pravil), bomo v listu tudi redno poročali o delu organizacije. Naši člani, sodelavci in prijatelji naj vsaj v glavnih obrih vedo, kaj in kako se dela v Kulturni akciji.

Dozdanje delo v novi poslovni dobi se je omejilo na vprašanje organiziranja in na pripravo bližnjega dela za javnost. Odbor je imel do zdaj tri seje (31. marca, 7. aprila in 30. aprila). Udeležba pri teh sejah je bila vedno polnoštevna, kakor predvidevajo pravila; le položaj vodstva v nekaterih odsekih še ni urejen, zato še ni v odboru njihovih vodij, ki so po pravilih redni odborniki.

Predmet razpravljanja na sejah je bil v glavnem naslednji:

- Posprava občnega zbora 22. marca 1969, zlasti formalna predaja poslov prjšnjega odbora novemu.

- Uredništvo in izdajanje Glasa Slovenske kulturne akcije. Sklenjeno je bilo, da bo Glas poslej izhajal mesečno, v obsegu, kakršnega bodo narekovala potrebe posamezne številke. Glasu se vrne njegov prvotni značaj organizacijsko informativnega in propagandnega glasila. Nekaj časa se pošilja vsem dosedanjim naslovijencem list še brezplačno, kolikor namreč še

žele, da jim ga pošljamo. Poznejša ureditev tega vprašanja pa je v pretresu.

- Odbor bo nujno poskrbel, da bo zastala številka revije Meddobje čimprej izšla. Tako naj se večletni zastanek v izhajanju čimprej popravi.

- Priprava kulturnih večerov v letošnji sezoni, ki bodo letos štirinajstnevno, vsako prvo in tretjo soboto v mesecu, vedno v gornji dvorani Slovenske hiše, in se bodo začeli z večerom v soboto 17. maja. Datum in kraj večerov bo odbor zaradi morebitnih zunanjih okoliščin lahko spremenil.

- Odbor razmišlja o tem, da bi začeli v pripravi teološkega in filozofskega odseka sporadično prirejati večere okrog okrogle mize, kamor bi povabili predstavnike našega skupnega življenja (društev, domov, organizacij itd). Na teh večerih naj bi se miselno razčiščevala vprašanja, ki zadevajo slovensko skupnost v izseljenstvu in ne najdejo drugega primerne foruma, kjer bi lahko o njih razpravljali.

- Na vseh sejah se je ponovno razpravljalo o prevažnem vprašanju, kako urediti finančno stanje v Kulturni akciji.

tajnik

članstvo

O ČLANSTVU SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE PO NOVIH PRAVILIH

6. člen pravil naše ustanove pravi:

„Članstvo v organizaciji je redno in podporno.“

Doslej smo imeli takoimenovane ustvarjalne člane in pa redne člane.

Zdaj se prejšnji ustvarjalni člani imenujejo redni, prejšnji redni pa podporni člani.

Redno članstvo

Slovenski kulturni akciji dajejo vsebino in življenje v prvi vrsti kulturni delavci, katerih kulturno udejstvovanje je zares bistveno, glavno in redno v njej. Zato pravi 7. člen novih pravil, da so tisti, ki s kulturno dejavnostjo dvigajo slovensko in splošno kulturo in jih po predlogu vodij odsekov odbor sprejme, njeni redni člani.

Ni torej redno članstvo kot nekako spričevalo članove kulturne vrednosti, tudi ne kako priznanje zanjo ali morda časten naslov, ampak od strani ustanove vključenje kulturnega delavca v njeno delovanje, od strani kulturnika samega pa izraz njegovega hotenja, kulturno se izživljati v njenem okviru in v duhu njenih pravil (seveda nikakor ne izključno) in sodelovati pri vsem njenem življenju.

Slovenska kulturna akcija ob vpostavitvi novih pravil predpostavlja glede vseh dosedanjih takoimenovanih ustvarjalnih članov, da nova pravila sprejmejo in da žele v njih smislu po najboljših možnostih delovati.

Podporno članstvo

V prvih pravilih predvideno takoimenovano redno članstvo, v katerega naj bi se vključevali redni udeleženci prireditve, organizatorni sodelavci in pa zlasti gmotni podporniki, se v vseh 15 letih obstoja ni prav razvilo, niti se ne pospeševalo od strani odbora. Pač pa so se zlasti ob „jubilejih“ organizirali med prijatelji ustanove razni „skladi“, tako tudi za razširjeni „Glas“ zlasti od strani tistih, ki so ga leta in leta prejemale zastonj, pa so s takimi prostovoljnimi doprinosi želeli sodelovati pri kritju stroškov. Ti pozivi za prostovoljne dajatve so našli razmeroma lep odmev in odziv ter je na ta način prihajajoča pomoč bila za gmotni obstanek ustanove nemajhnega pomena.

Nova pravila skoraj le v teoriji obstoječe dosedanje redne člane poimenujejo v podporne člane. S tem izrazom ne mislijo podcenjevati pomena tovrstnega sodelovanja pri Slovenski kulturni akciji, ampak mu dajejo ta naziv, ki odgovarja smislu in vsebini podpornega članstva. Člen 8. pravi: Podporni člani so, ki organizatorno ali gmotno z organizacijo Slovenske kulturne akcije sodelujejo in jih odpor sprejme.

Med podporne člane bi naj se priglasili vsi oni ljubitelji slovenske kulturne rasti v žamejstvu in izseljenstvu, ki niso

ali ne bodo vključeni v organizacijo kot redni člani, pa bi radi pri nje poslanstvu sodelovali ali z gmotno ali s kako drugo zaželeno pomočjo, morda z organizacijskim sodelovanjem.

Gmotno naj bi prispevali redno članarino, katere višino bo organizacija redno določala na občnih zborih, in morda kdaj z izrednimi, prostovoljnimi prispevki, nekateri morda celo z večjimi, mecenskimi darovi.

(Ni pa zamenjati članarine z naročnino, ki jo bodo plačevali tako redni kot podporni člani, pa tudi nečlani - naročniki.)

Organizacijsko sodelovanje bo moglo obstajati v najrazličnejših oblikah: delo pri morebitni posebni gospodarski ustanovi Slovenske kulturne akcije, predvideni v pravilih, tehniško delo pri odsekih, prireditvah in izdajah, propagandno in nabiralno delo itd.

Pravice rednega in podpornega članstva so v okviru organizacijskega življenja ustanove, po 9. členu novih pravil tele:

Samo redni člani imajo aktivno in pasivno volilno pravico v organizaciji in so tako posredno in neposredno nosilci oblasti v njej ter morejo odločati. Podporni člani pa imajo na občnem zboru posvetovalen glas.

10. člen pa govori o prenehanju članstva posameznika:

Članstvo preneha s smrtjo, izstopom ali izključitvijo. Izključuje odbor. Izključeni član pa ima pravico pritožbe na občni zbor, ki v tem primeru odloča z dvotretjinsko večino.

Vemo, da je med Slovenci izven jugoslovanskih državnih mej mnogo odličnih kulturnih delavcev, ki doslej še niso bili ustvarjalni člani naše ustanove, pa bi spadali vanjo. Zato bodo naši odseki v bližnji bodočnosti povabili v vrste rednega članstva Slovenske kulturne akcije vse, ki bodo zanje zaznali. Hvaležni bomo dosedanjim ustvarjalnim članom (zdaj rednim), če vsak svojemu odseku sporoče o vseh kulturnih delavcih svojega področja, ki bi prišli v poštev za redno članstvo, pa dosedaj še niso bili vključeni iz tega ali onega razloga.

Vemo tudi, da ima Slovenska kulturna akcija veliko takih prijateljev po vsem svetu, ki morda nimajo pogojev za redno članstvo, pa žele stalno sodelovati z ustanovo in s tem s slovensko kulturno rastjo. Vse te vabimo, da se vključijo v Slovensko kulturno akcijo kot njeni podporni člani! Za tiste, ki imajo vsaj malo možnosti sodelovati s stalno gmotno podporo, že tu objavljamo letno članarino, določeno to pot izjemoma na odborovi seji dne 30. aprila 1969, ki naj velja do naslednjega občnega zbora in ki njeno višino objavljamo na drugem mestu našega glasnika.

Odbor

PODPRITE NAS V PLEMENITEM
DELU

DARUJTE ZA
SLOVENSKO KULTURNO AKCIJO

VAŽNO OPOZORILO

Vabimo vse naše mecene, naročnike knjižnih zbirk in poverjenike, da morebitne darove v namene Slovenske kulturne akcije, naročnine in plačila naslavljajo odselej s a m o na naslov začasnega blagajnika ustanove:

Ladislav Lenček CM
Ramón L. Falcón 4158,
Buenos Aires, Argentina

Vse knjižne in časopisne pošiljke namenjene Slovenski kulturni akciji, Glasu ali Meddobju pa naslavljajte s a m o na:

Dr. Tine Debeljak
Slovenska kulturna akcija
Ramón L. Falcón 4158,
Buenos Aires, Argentina



Pesnica
Milena
Šoukalova

PESMI MILENE ŠOUKALOVE

Če je lirika glas srca, je ta glas predvsem glas zbranega človeka. In zdomski pesnik ima biti zakaj zbran: razpet je v krajih in časih, ko srce — nekoliko poetično rečeno — močnejše bije in je duh siloma buden. Vendar kljub temu substanca tega človeka ni romantična in domotožna, ni — kot bi morda mislili o nas v domovini — patetika hrepenja, ampak globlje in pozitivno eksistenčno uresničevanje v stvarnosti zdomstva in tujine. To uresničevanje in grajenje prihaja v najvišjih trenutkih v tragično zavest, ki pa ni v bistvu nič drugega, kot zresnjen pogled na življenje in čas.

Moderna poezija in predvsem moderna lirika je takorekoč poňosna — kot se je izrazil Baudelaire, kot je ravnal Mallarmé in za njima vsa veja poetov „čiste poezije“ — s tem, da je ni mogoče, pa tudi ne potrebno razumeti, se pravi, razumsko in logično secirati, vendar pa sta neko moderno umetnostno občutje in notranja spoznava, ki te vrste poezijo cenita in sprejemata.

Moderna lirika je v bistvu fragmentarnega značaja, vendar se njena fragmentarnost in nedokončanost ne kaže samo v zunanji obliki, ampak še prav posebno v notranji čustveni in miselni zgradbi. Sodobni moderni lirski pesnik

se ne more izraziti v enotni, skladni in uravnoteženi zgradbi — nasprotno klasičnim Horacovim pravilom zapisuje svoja čustva nepovezano, nedokončano in vsaj navidez improvizirajoče. To pa dela zato, ker je prepričan, da na ta način, vsaj kolikor je mogoče, izrazi duha modernega človeka.

Pri Mileni Šoukalovi, ki jo poznamo iz pogostega objavljanja poezije v Meddobju, se moderni lirični nadih hrani iz nekeke prosojne razbolelosti duše. Notranja perspektiva ni zaključena, kot ni zaključena človekova duša. Doživljanje in preobrazbe se sproščajo v lirični meditaciji in ustvarjajo poetične učinke, ki bi jim dostikrat lahko rekli metafizične poetične vizije.

V zbirki pesmi, za katero je mogoče reči, da je bolj ali manj izraz modernega poetičnega duha, se nam pesnica predstavi v baladno romantičnem razpoloženju: „Odšla je nekega dne nabirat jagode. Zaman so jo pričakovali zvečer, zaman vse druge dneve — ni se več vrnila. Ob jezeru na vznožju utrdbe so našli njeno rdečo ruto, ki jo je prilepil pljusk valov na kamen...“

Poezijo zbirke *Pesmi* moremo označiti kot lirično izpoved, ki se opredmetuje na stvarnosti narave: drevesih, vetru, cesti, koreninah, oblakih, nevihti... Važna doživljajska tema so sence: „Ponavljajo v mogočnem ritmu / se vzorci padajočih senc.“ Bolj osebni in ekspresivni izraz se javlja v prepletu molka-krika: „... in vendar vem, / da kljub prepovedi, / zapisani med molk želja, / srce bi vpilo.“ (Motto k tretjemu delu zbirke *Zaprta vrata*.) Moderni poetični izraz je na mnogih mestih elementarno ekspresiven, vendar se obdrži kljub temu v mejah človeškosti. Ekspresivne lirične prvine, zastavljene na pokrajinskih impresijah in z njimi spojene, spominjajo sem in tja na Kosovela: „V oblačnem nebu se poraja sneg / in krik zakasnelega spoznanja: / življenje smehlja je kratkotrajno. / Enakomerno nihanje časa / se odbija v natrgani sivini večera...“ (Razodeta je misel.)

Če se moderna poezija dostikrat nevarno bliža in prestopi rdečo črto, ki loči prazno, formalno besedo od polne in humane melodije — veliki nemški poet in teoretik Gottfried Benn je dejal: „Občutja? Teh nimam“, a je svojo poezijo nabil s pristnim in doživetim modernim občutjem — je poezija, ki jo beremo v *Pesmih* Milene Šoukalove, izrazito osebni ekspresivni izraz; njena poetika ni v abstraktni dejavnosti duha, ampak v enkratnih občutjih liričnega trenutka in v zapisih srca.

Lahko rečemo, da bodo te pesmi, ki so moderne po obliki in po občutju — prosti verz se približuje Kosovelu in drugim najnovejšim — ugajale in zadovoljile predvsem tisti val mladine, ki zna tudi tukaj in v teh časih sanjati.

Zbirko, ki je 68. izdanje Slovenske kulturne akcije, je opremil okusno in moderno, kot še ni bila opremljena nobena tukajšnja zbirka, arh. Jure Vombergar.

France Papež

Založba Slovenske kulturne akcije

Buenos Aires, Argentina

milena šoukal
pesmi

O p r e m a k n j i g e

arhitekt Jure Vombergar

Ta pesniška zbirka je izšla kot 68. izdanje Slovenske kulturne akcije v zbirki rednih knjig.

Cena v Argentini 300 pesov

Cena po svetu 1 dolar

slovenska prisotnost v svetu

ZAČETEK PREDAVANJ NA UKRAJINSKO - SLOVENSKI UNIVERZI V BUENOS AIRESU

Tretje leto na filozofski-humanistični fakulteti Katoliške ukrajinske univerze papeža sv. Klemenca v Rimu, podružnica v Buenos Airesu, se je začelo 20. aprila ob 13.30 v Slovenski hiši. Po prihodu pokrovitelja buenosaireske fakultete ukrajinskega katoliškega škofa msgr. dr. Andreja Sapeljaka, je začel novo šolsko leto dekan fakultete prof. dr. Bohdan Halajčuk. Vnovič je poudaril pomen univerze, njen sestav in podčrtal sodelovanje Slovencev, nakar je prebral odlok ustanovitelja univerze v Rimu, kardinala Jožefa Slypeja, s katerim le-ta imenuje dr. *Tineta Debeljaka* za izrednega profesorja te univerze na podružnici v Buenos Airesu. Nato je dal pergammentno listino z dekretom msgr. Sapeljaku, ki jo je v prijateljskem objemu izročil prof. dr. Debeljaku. (Pripominjamo, da je univerza v Rimu urejena po envropskem načinu univerz, ter se stopnje vseučiliške kariere začnajo z doktoratom, nato s habilitacijo, in šele potem s polčasnim docentom, izrednega profesorja in rednega profesorja; ne kot je po argentinskih univerzah, kjer je že vsak navaden asistent hkrati tudi docent. — Op. ur.)

Po tem slovesnem aktu, ki je žel obilen aplavz vseh navzočih slušateljev in prijateljev univerze, je imel prof. dr. *Vinko Brumen* letošnje začetno predavanje na temo „Pedagogika - znanstvo ali umetnost“. V predavanju je dr. Brumen sistematično razložil osnove pedagogike ter jo opredelil po eni strani kot sistematično znanstveno metodično vedo, po drugi kljub vsemu tudi kot umetnost. Upajmo, da bomo mogli to zares tehtno Brumново predavanje vsaj v začetu priobčiti tudi v Meddobju. S tem uspelim predava-

JUGOSLAVIJA IN SLOVENIJA NA MEDNARODNEM ZBOROVANJU ZEMLJEPISECV

Sredi aprila letos je bilo v mestu Austin, Texas (ZD), študijsko zborovanje o geografiji Srednje in Jugovzhodne Evrope, na katerem je bil eden glavnih predmetov razpravljanja današnja *Jugoslavija in Slovenija*. Med 35 delegati iz 32 ustanov iz šestih držav so bili prisotni dr. Ivan Crkvenič iz Zagreba; dr. Koloman Ivanič iz Bratislave; dr. Mohamed Hadži iz Sarajeva; dr. I. A. Hamilton iz Londona; dr. Garger iz Giessena v Nemčiji, poleg zastopnikov iz Kanade in ZD. Glavni organizator in iniciator tridnevne konference je bil dr. George Hoffman, znani znanstvenik z univerze v Texasu.

Slovenija je igrala posebno vlogo v tem, da je prof. Jack Fisher pojasnjeval urbanistični in regionalni načrt Ljubljane in Slovenije, projekt, pri katerem sodelujeta predvsem univerzi Wayne iz Detroita in ljubljanska univerza ter Urbanistični inštitut v Ljubljani. Izdelavo načrtov je finančno omogočila Fordova ustanova. Drugi referati, ki so zadevali Slovenijo in Jugoslavijo so bili predvsem osredotočeni na obravnavanje gospodarske in politične organizacije, izrabo tal ter demografske spremembe. Glavni sodelavci so bili dr. P. Alexander z univerze v Montani, raziskovalec Zagorja na Notranjskem; dr. H. L. Kostanick iz Los Angeles; dr. T. Poulsen iz Portlanda ter dr. *Jože Velikonja* iz Seatlesa.

Glavni uspeh sestanka je bil v vpostavitvi tesnejših strokovnih stikov med posamezniki in institucijami, ki se u-

kvarjajo s problemi Jugovzhodne Evrope. Nadyse zadovoljivo je tudi, da se je Slovenija pojavila kot predmet raziskovanja na mednarodnem polju.

Referati in komentarji bodo predvidoma objavljeni v knjigi, ki jo bo izdala londonska založba Meuthen.

DRAGO MARIO ŠIJANEC JE DIRIGIRAL

DRAGO MARIO ŠIJANEC JE ZAČEL letošnje uradno glasbeno sezono v Buenos Airesu, ko je sredi velikega tedna in osem dni pozneje dirigiral dva simfonično koralna koncerta s solisti, zbori in Državnim simfoničnim orkestrom v kolonialni baročni baziliki sv. Frančiška v Buenos Airesu. Na prvem koncertu so izvajali odlomke iz Pergolesijeve Stabat Mater, Meditacijo na starodavni koral, skladba češkega muzika Jožefa Suka. Čar velikega petka, iz Wagnerjevega Parsifala, in Cezarja Francka simfonično pesnitev Odršenje.

Na drugem koncertu pa je Šijanec dirigiral J. S. Bacha kantati „Jezus, moje duše opora“ in „Kristus, naš Gospod, je vstal“ za soliste, zbor in orkester. V drugem delu pa Gabrielijev „Agnus Dei“, za pihala; simfonično pesnitev francoskega skladatelja Henri Rabauda „Nočna procesija“, za sklep pa pompozno simfonično fresko Nikolaja Rimski-Korzakova „Ruska velika noč“.

Na prvem koncertu je sodeloval ženski polifoni zbor iz San Justo, na drugem pa Osrednji zbor evangelijske metodistične cerkve v Buenos Airesu. Solisti so bili Marisa Landi, Manuela

„Ljubi resnico, išči resnico, govori resnico, brani resnico do smrti.“

„Pisal sem vam to pismo v ječi in v okovih, pričakujoč, da bom jutri obsojen na smrt, a v polni nadi, da ne odstopim od božje resnice... In prosim vas, da bi se ljubili, dobrih ne pustili z nasiljem zatirati. In da bi vsem resnico želeli.“

(Jan Hus, poslednje naročilo češkemu narodu, 10. junija 1415.)

njem se je začelo tretje leto ukrajinske univerze, kjer se predavajo letos naslednji predmeti:

Na skupnem ukrajinsko-slovenskem tečaju, s španščino kot učenim jezikom, predavajo letos prof. dr. *Franc Gnidovec* o Zgodovini krščanstva pri slovanskih narodih; prof. dr. *Tine Debeljak* o Primerjalni slovanski literarni zgodovini (III. del - Doba romantike); msgr. dr. *Andrej Sapeljak* o Ekumenskem koncilu. — Na ukrajinskem oddelku z ukrajinščino kot učenim jezikom pa predavata prof. *L. Taudrizka* o Ukrajinski književnosti III. del; in prof. *Romanjuk* o Ukrajinskem jeziku. — Na slovenskem oddelku s slovenskim učenim jezikom pa predavata prof. dr. *Vinko Brumen* o Zgodovini slovenske filozofije, in prof. dr. *Tine Debeljak* o Poglavljih iz slovenske zgodovine.

Vpisovanje na univerzi je do konca maja.

Cortés, Ema Gaba, Noemí Souza, Sergio Tulián in Juan Carlos Ortiz.

Glasbeni kritiki so šijančeva izvajanja postavili visoko z laskavimi priznanji, da je vredno in na višini začel glasbeno leto v argentinski prestolnici.

PRIZNANJE SLOVENSKIM ARHITEKTOM

SLOVENSKI ARHITEKTI v argentinskem tisku dobivajo vsa priznanja. Največji južnoameriški dnevnik *La Prensa*, ki izhaja v Buenos Airesu in prav letos slavi svojo stoletnico, je že ponovno posvetil po cele strani svoje posebne arhitekturi odmerjene priloge ob ponedeljkih mladim, že v Buenos Airesu diplomiranim slovenskim arhitektom. Prvič je pred poldrugim letom objavil ta časopis izčrpno karakterizacijo ureditve notranjščine cerkve Marije Kraljice v Slovenski vasi v Lanusu, kjer vikarijo slovenski lazaristi in ki je stvaritev arhitekta *Jureta Vombergarja*, absolventa bivše umetniške akademije pri Slovenski kulturni akciji.

Lani je dve strani posvetila načrtom in zamisli arhitekta *Marijana Eiletza* za gradnjo nove topilnice velike severnoameriške tvrdke Eaton, v mestu José C. Paz pri Buenos Airesu.

Nedavno pa je v isti prilogi objavljen načrt in opis gradnje cerkve župnišča in šole fare sv. Magdalene v Castelarju pri Buenos Airesu, kot so ga zamislili arhitekti *Carlos Bozzoli*, *Horacio Kalinsky* in *Slovenec France Pernišek*.

Mladi slovenski arhitekti se v Argentini močno uveljavljajo, kot se je pred njimi samo še arh. Viktor Sulčič, ki je v Argentini že od leta 1924.

Univ. prof. dr. Jože Velikonja

(University of Washington) je ob sprejemu *Pojasnila o krizi v Slovenski kulturni akciji*, ki so ga podpisali gg. Ruda Jurčec, Alojzij Geržinič in Božidar Fink, še pred izidom 5. številke Glasa Slovenske kulturne akcije pisal gg. R. Jurčecu in dr. Tinetu Debeljaku med drugim tole:

„... Slovenska kulturna akcija je bila meni to, kar pove naslov. slovenska po jeziku in duhu, kulturna po načinu in vsebini, aktivna po svoji dejavnosti... Čisto samo po sebi umevno je, da je svobodna kulturna usmerjenost ustanove in njenih delavcev v opreki v komunistično togostjo in kulturno utesnjenostjo. Ali je ta usmeritev označena v naslovu ali v prvem členu pravil ali nikjer, ima malo oprava, prepogosto naslov, ki zakriva, namesto, da bi pojasnjeval. Protikomunistični naslov ne daje demokratične vsebine. Vsebinska in delo z naslovom ne pridobita niti nista z njim utesnjena. Iz duha 'Pojasnila' pa je videti, da je debata pri točki pravil bila predvsem povezana z utesnjevanjem. Moje naivno vprašanje je, zakaj je bilo potrebno drezati v pravila, če se je nekaterim zdelo, da stara pravila niso zadostna? Ali je vredno razbiti tradicionalno ustanovo zaradi izrazoslovja, zaradi nekaj besed? Sodelavci, aktivni namreč, dajejo vsebino organizaciji s svojim delom, ne s klepetanjem ali z debatiranjem o pravilih. Ločitev kulturnega dela od političnega in gospodarskega je le teoretično opravičljiva, v praktičnem svetu pa nesmiselna. Kultura 'sama po sebi' vodi vedno v purlartizem, ki se je doslej vedno izživel, kadarkoli se je pojavil. Čemu se niso sile sodelavcev osredotočile okrog ustvarjalnosti ali akcije, morda tudi poživite, namesto da so se izživele okrog mrtvih pravil?... Smisel protikomunistične slovenske emigracije gotovo ni v mahanju z zastavami in naslovi, pravi smisel je v graditvi alternativ, ki jih moramo posredovati ustvarjalcem in delavcem doma... Protikomunistično delo je že v tem, da doma zvedo, da politična emigracija obstaja, da so politični emigranti normalni ljudje, racionalni in trezni, tudi uspešni v zunanjem svetu... Prepričani so namreč, da nihče zunaj nikamor ni prišel, ter je vsa emigracija le razvalina neuspehov...“

Naj končujem: meni se zdi nevedno inteligentnih kulturnih delavcev, da se kot užaljeni otroci zaletijo iz hiše v cepetajoči lhti. Če se zdi ljudem vredno raziti se zaradi takih drobnarij, potem pač ni bilo vredno, da so sploh bili skupaj. Meni je žal predvsem zaradi nedoraslosti, ki jo v tem kažejo takozvani kulturni vrhovi slovenske politične emigracije. Naivnosti predvojnih emigrantov se torej pridružuje več kot naivnost novih, ki bosta združeno pripeljali do hitrejšega izginotja, kot (bi) ga sama po sebi prišla biološka smrt posameznikov...

Želel bi končno zagotoviti, da brez ozira na ta, v kakšni obliki in pod kakšnim naslovom se bo protikomunistično delo na kulturnem polju nadaljevalo, bom jaz z veseljem doprinesel svoj skromni delež, če mi bo dana prilika...“

Pisatelj Lojze Ilija
(iz Venezuele, Los Teques)

„... Nimam pravice oglašati se, ker doslej niti sodelavec SKA nisem bil. Ker pa se nekoliko razumem na take vetro-

ve, si drznem nepovabljen in nenaprošen in debita cum reverentia izraziti svoje skromno mnenje... Izraz 'protikomunističen'... zaradi česar je vsa 'kriza' nastala, je lahko dejansko resničen, taktično se mi pa ne zdi dober. Skriva v sebi nekaj izvalnega, borbenega, SKA pa gotovo ni borbeno ustanova, seveda tudi ne plašljiva ali preplašena. Izraz tudi nič ne pove: 'protikomunistična' sta bila tudi Mussolini in Hitler, pa nista naša patrona; zato se je treba takih falangističnih izrazov izogibati. Izognili bi se ga pa lahko na ta način, da bi izrazili to, kar dejansko že je in drugače biti ne more. SKA vsekakor goji krščansko kulturo — kakšno drugo pa naj goji med Slovenci in s 'protikomunističnimi' sodelavci?... Zakaj ne bi tega povedali v novi definiciji? Nekako takole: 'SKA je organizacija slovenskih kulturnih delavcev, ki hočejo v zvestobi do tisočletnih tradicij slovenskega naroda gojiti krščansko kulturo na vseh področjih človekovega udejstvovanja in po svojih močeh pripomoči k suverenemu priznanju slovenskega naroda v družbi ostalih narodov sveta.' V taki definiciji je vse povedano in noben pošten Slovenec ji ne more ugovarjati, pod nobenim vidikom...

Da se prepreči večji razdor, se mi od daleč nenaprosene mu in nepovabljenemu (kdo naj me pa tudi vabi in čemu?) zdi primerno, da bi odbor sprejel čimprej nekako tako definicijo kot začasno, ki naj bi veljala do prihodnjega občnega zbora. 'Razdor' namreč pomeni odtegnitev sodelavcev ustanovi..., kar vsekakor ne bi bilo želeli... SKA je zdaj, ko je opustila izraz 'protikomunistični' v nevarnosti, da bi jo tisti, ki so se ločili od nje, pehali na filokomunistično stran...

Upam, da mi teh misli ne boš zameril...“

Univ. prof. o. Vladimir Kos DJ

(Sophia University, Tokio, Japonska) je pisal predsedniku Slovenske kulturne akcije. Iz pisma povzemamo:

„... Iskrena hvala za Glas od 11. 4. 1969, ki sem ga včeraj zvečer prejel in prebral in ki mi je zopet vzbudil up na bolj dinamično Slovensko kulturno akcijo, kot pa je bila doslej... Imam rokopis pri SKA; sem zadovoljen, da gre v tisk pri SKA, kakor se je prenovila z 22. marcem 1969... Ne bi se rad odcepil od SKA, ki je po tem datumu še vedno 'stara SKA', kakor zdaj šele razumem... Februarja sem dobil predloge pravil SKA, na kar sem odgovoril — s tipkanim pismom — z novim predlogom, ker mi niti prvi niti drugi ni ugajal. Ali je kdo o takšnem mojem predlogu kaj omenil?... Šele zdaj, po sprejemu Glasa od 11. aprila, začenjam razumevati stvari in dogodke. Kolikokrat sem bil predlagal literarno spremembo v Meddobju, da postane res vodilni literarni izraz... Koli kor morem razbrati iz poslanega Glasa, je nova SKA — pravzaprav stara SKA — na dobri poti nove dinamike, ne da bi pri tem žrtvovala svojih idealov...“

VABILO

Vse bralce Glasa vabimo, da nam sporoče svoje vtise, mnenja, pobude, misli, kritike, soglasje in nesoglasje z ureditvijo, pisanjem, prispevki in poročanjem v listu.

Sporočite nam, o čem želite, da poročamo. Sporočite svoje misli in poglede na delo in dejavnost Slovenske kulturne akcije sploh!

uredništvo

O DR. BRUMNOVI KNJIGI SRCE V SREDINI

„jk“ (Jože Jurak) je napisal v Kat. glas (20. feb. 1969) oceno dr. Brumnovе knjige, v kateri med drugim pravi: „Brumnu gre za globinsko razmišljanje o Krekovi osebnosti; za njegovo rodovitno pristnost v določenem razvojnem obdobju naše slovenske narodne in človečanske stvarnosti. Datumi in dogodki so samo postavke, ki prožijo in odpirajo razgled v širino in veličino edinstvene osebnosti v slovenski zgodovini... Mojzesa ob rojstvu in rasti evropske ter slovenske krščanske demokracije, vidca in preroka, ki je za več kot pol stoletja prehitel svoj čas in govoril, mislil in delal, kot da živi v dneh II. vaticanškega cerkvenega zbora...“

Prof. Pavle Verbic je napisal v Smer v Slovensko državo (31. 3. 1969) lep članek o Brumnovi, primerjajoč delo dr. J. E. Kreka z delom prof. Lamberta Ehrlicha. Oba sta izvajala vse delo iz osrednjega vira: krščanstva. Primerja nato oba velika moža kot človeka, kot duhovnika, kot voditelja akademske mladine, znanstvenika, kot „generična genija“, vidca in preroka, ki bosta berača in izrazita človeka dobrote. Nato dodaja še svoje mnenje o tem, kakšno stališče bi Krek zavzel ob drugi svetovni vojni do komunizma sploh in do slovenske politike. Tako je Brumen v svoji knjigi Kreka zajel na „širokih tleh“ tedanjih slovenskih družbenih in gospodarskih razmer, političnega razvoja, združnega gibanja, prosvetnega delovanja in porajanja razgibanega društvenega življenja.

V SEM PRIJATELJEM SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Odbor Slovenske kulturne akcije vas vljudno vabi in srčno prosi, da se v smislu pravil prijavite kod podporni člani organizacije!

Članarina za čas od 1. maja 1969 pa do 30. aprila 1970 je za Argentino **2000 pesov**, za druge dežele pa **10 dolarjev**, ali odgovarjajoča vsota v drugih valutah, plačljiva tudi v štirih obrokih.

PRIJATELJI! Podprite vztrajna prizadevanja slovenskih kulturnih delavcev zunaj domovine, ki skušajo nenehno ustvarjati in posredovati slovenstvu in svetu slovenske kulturne vrednote!

PODPORNI ČLAN Slovenske kulturne akcije prejema brezplačno njeno glasilo *Glas* in ima pravico do posvetovalnega glasu (tudi pismeno sporočenega) na občnih zborih ustanove.

PRIJAVE pošiljajte v pisarno Slovenske kulturne akcije, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina, članarino v čeki in poštinih nakazilih pa na ime Ladislav Lenček CM, prav tam.

ČLANSKE PRIJAVE, plačano članarino kot vse druge darove bomo sproti objavljali v *Glasu*, razen če bi darovalec želel drugače.

TRŽAŠKA MLADIKA O NAS

V 3. in 4. številki 1969. slovenske tržaške revije *Mladike* govori pod zaglavjem *Naši razgledi univ. prof. dr. Martin Jevnikar o sodobni slovenski zamejski literaturi*. Zdaj, ko je obdelal že primorske, goriške in koroške pisatelje, je prišla na vrsto emigrantska literatura v svetu, ki ima „največje sodobno slovensko kulturno središče v Buenos Airesu v Argentini“. O Slovencih v splošnem ugotavlja, da so se organizirali kot prava narodna enota. Nato pravi:

„Leta 1954 so ustanovili Slovensko kulturno akcijo (SKA) kot osrednjo organizacijo za vse Slovence zunaj domovine“, Glas SKA pa mu je „informativni vestnik, razgledan po slovenskem in tujem kulturnem političnem življenju“. Meddobje mu je „razgledana, široko odprta revija, občutljiva za vsa sodobna vprašanja, gleda nazaj in išče smeri v prihodnost“. Prav tako kot je Jevnikar označil SKA, je dobro karakteriziral tudi Svobodno Slovenijo in njenih 25 Zbornikov, ter druge založbe.

Nato pa preide na oznake posameznih pesnikov. Kot prvega si je izbral *Tineta Debeljaka* in mu posvetil poldrugo stran. Orisi drugih književnikov bodo sledili.

Jevnikarja odlikuje podrobna informiranost, poznanje stvari in objektivnost, ki se kaže tudi v tem, da ne vsiljuje svojih sodb, ampak se največkrat zateče k sodbam drugih, v čemer se kaže njegova osebna skromnost. Buenosaireske založbe mu bodo hvaležne za informacijo o njih — v Trstu, tako blizu domovine, kamor sta glas o njih in njihovo delo tako težko dostopna.

knjige knjige knjige

KNJIGE MOHORJEVIH DRUŽB

CELJSKE

Pri Mohorjevi družbi v celju je izšel šesti zvezek Pregljevih Izbranih del v uredništvu in s komentarjem prof. dr. F. Koblarja. Obsega Pregljeve zgodovinske igre in novele iz kranjske in goriške jezuitske dobe: Magister Anton, Salve Virgo Catharina, igra iz ljubljanskega študentovskega življenja za časa jezuitskega kolegija, ter njega prozno obliko Peter Markovič. Tem zgodovinskim delom pa je dodana še izredno zanimiva umetnostno izpovedna novela Usheli vrelci.

GORIŠKE

Letošnje knjige Goriške Mohorjeve družbe so naslednje: *Koledar* za leto 1969, ki ga je uredil Maks Komac. (208 strani) z bogatim gradivom, tako lep-

slovnim (Beličič, Breclj) kakor zgodovinskim (Kacin) in sodobnim, aktualnim (okrožnica papeža Pavla VI). — Druga knjiga je *Pisani vrtljak*, zbirka otroških pesmi Mirka Kunčiča, ki je gotovo „trenutno eden tistih slovenskih pripovednikov, ki se zna mladim srcem najbolj približati“. Poleg pesmi vsebuje tudi vesele zgodbe Dežela Narobe svet. — Ostali dve knjigi je Goriška Mohorjeva družba samo posredovala preko Mohorjeve družbe v Celju in sicer življenjepis Ireneje Friderika Baraga, ki ga je še tik pred smrtjo pisal, a ne dokončal prelat J. Šolar, pa večerniško povest *Pajkova mreža*, ki jo je spisal župnik v Ondracih v Prekmurju L. Kozar. Kregarjeva naslovna stran kaže slovensko dekle, ki jo je omrežil Pariz in jo zopet z obema rokama sprejema rodna zemlja, kamor ji pomaga nazaj duhovnik. Za doplačilo pa so člani Goriške Mohorjeve dobili še dve knjigi iz založbe Celjske Mohorjeve, namreč: dušeslovni spis prof. dr. A. Trstenjaka: *Hoja za*

človekom, ter zbirko narodnih pravljic, pripovedk in basni *Začarani vrt*.

Tako se je letošnja goriška Mohorjeva družba povezala bolj s celjsko kakor s celovško, kar samo registriramo.

CELOVŠKE

Celovška Mohorjeva družba nam je poslala svoje izdaje pomembnih knjig: Dr. Jakob Kolarič: *ŠKOF ROŽMAN* I. del. „Duhovna podoba velike osebnosti na prelomnici časa“, (strani 380, dolarjev 4.20), pa monumentalno družinsko sveto pismo: *EVANGELIJI IN APOSTOLSKA DELA*, torej celotno sveto pismo Nove zaveze, kakor so ga že svoj čas prevedli dr. Fran Jere, dr. G. Pečjak in dr. A. Snoj za ljubljansko izdajo l. 1961. To novo izdajo v Celovcu pa so pripravili dr. S. Cajnkar, dr. A. Snoj in Jože Dolenc, priredili pa dr. I. Rupnik, T. Reven in J. Hočevnar. Uvod v knjigo je napisal dr. I. Rupnik. Strani 370 velikega formata. Cena 8 dolarjev.

SLOVAR SLOVENSKEGA JEZIKA

Slovenska akademija znanosti in umetnosti ter Državna založba Slovenije napovedujeta izid prve knjige obsežnega Slovarja slovenskega knjižnega jezika.

Ta slovar bo po dobrih sedemdesetih letih po takratnem Pleteršnikovem slovarju prvo tovrstno delo, ki bo v celoti podalo celoten besedni zaklad slovenskega jezika. Kako obsežno je ta slovar zasnovan, nam povedo naslednji podatki: Slovar je nastal iz skoraj 3 milijonov izpiskov, ki jih je Inštitut za slovenski jezik pri Slovenski akade-

miji znanosti in umetnosti zbiral nad 20 let. V celoti bo slovar obsegal pet zajetnih knjig po okoli 800 strani leksikonskega formata. V približno 11.000 geslih in podgeslih bo zajeto celotno besedišče slovenskega sodobnega knjižnega jezika za obdobje od leta 1900 do danes.

V novem slovarju bo podano vse jezikovno bogastvo, ki ga premore slovenski sodobni jezik, hkrati pa bo slovar tudi odsev vsega narodnega in družbenega razvoja slovenskega naroda v tem stoletju.

„Tako bo novi slovar,“ kakor je v tej zvezi zapisal predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Josip

Vidmar, „važen kulturni instrument za naše umsko življenje nasploh, hkrati pa tudi z vso svojo vsebino dvojen spomenik naše kulture... Pri vsem tem pa bo ta mogočna edicija znamenit spomenik naše slavistične znanosti, saj bo uspeh dela številnih naših znanstvenih delavcev, njihove znanstvene zavesti, znanja, ljubezni in izjemne požrtvovalnosti. Da, spomenik vsemu temu bo to veliko delo, ob katerem se bodo jezikovno oplajala in osveščala bodoča pokolenja naših razumnikov in jezikovnih tvorcev in na katerega bodo bodoči rodovi lahko gledali s spoštovanjem in ponosom.“

(Iz tržaške *Mladike*)

da ne pozabimo

POČASTITEV ŽRTEV FAŠIZMA PO 30 LETIH

Počastitev Lojzeta Bratuža v Podgori pri Gorici. Pokojni Lojze Bratuž, dirigent in skladatelj ter velik slovenski kulturni delavec pred drugo svetovno vojno na Goriškem, je umrl nasilne smrti kot narodni mučenik. Žrtev italijanskega fašizma. Lojze Bratuž je bil profesor glasbe v Malem semenišču in nadzornik 117 pevskih društev organiziranih v Prosvetni zvezi. Bil je tudi dirigent cerkvenega pevskega zbora v Podgori. Kot velikega narodnjaka so ga fašisti 27. dec. 1936 odpeljali na kvesturo, kjer so ga z bajoneti prisilili, da je izpil kozarec zamazanega strojnega olja. Na posledicah tega nasilja je umrl 16. feb. 1937. Prav na ta dan so Slovenci svečano proslavili njegov spomin, ko so uspeli po svojih zastopnikih v mestnem odboru v Gorici, (med katerimi je tudi sin pokojnikov), da se odslej trg pred cerkvijo imenuje po Lojzetu Bratužu. Pri slovesnostih so sodelovali razni pevski zbori (podgorskega je vodil M. Špacapan), katerih eden nosi ime „Lojze Bratuž“ itd., zapeli so najljubšo mu njegovo uglasbitev „Monotono pojo mi kraguljčki“, na besedilo pesnika Štefana Tonkliča. Govorniki so bili dr. Klinc, Dr. Brešan in dr. Simčič. Med proslavo so širili sonetni venec *Šopek spominčie na grob, ki ga je svojemu pokojnemu možu Lojzetu Bratužu spesnila pesnica Ljuba Šorli-Bratuževa*. — Fašističnim žrtvam

se daje zdaj čast in oživlja spomin med Slovenci.

NEPOČASTITEV ŽRTEV KOMUNIZMA PO 25 LETIH

Ob 25-letnici tragedije v Cerknem. Pod tem naslovom se Kat. Glas (13. feb.) spominja tragedije v Cerknem, kjer so Nemci 26. jan. 1944 zajeli vso partijsko šolo in pobili vse učence, 47 po številu. Na svečnico nato pa je VOS aretirala 15 Cerkničanov, jih obtožila izdaje in pobila kot izdajalce. Med njimi sta bila kaplana Ludvik Sluga in Lado Piščanec. Ta zadnji je bil pesnik in je po smrti izšla njegova zbirka *Pesmi zelene pomladi* (1950). Že prej je nastopil z eno pesmijo v Domu in svetu. Zdaj je dokazano, da so bile vse žrtve postreljene po nedolžnem. Andrej Kranjc, bivši častnik VOS-a je v ljubljanskem tedniku *Tedenska tribuna* (17. 9. 1958) — torej že pred desetimi leti — dokazal, da je bil „izdajavec“ „načelnik partizan-skega štaba“ major J. Hrastnik, zaupnik Gestapa, v stari jugoslovanski vojski je bil kot kapetan. Zanima vsako zvezo ubitih žrtev s Hrastnikom, kajti način izdaje priba o vojaškem strokavniškem načrtu, in ga ni mogel izdelati „kakšen kaplan ali terejalka“. Torej je pesnik Piščanec in 14 skupnih žrtev padlih z njim, nedolžnih. Toda kljub temu niti 25 let po smrti ni dovoljeno Cerkničanom, pokopati njih kosti v blagoslovljeni zemlji. Za tako dovoljenje za pokop

nedolžno pobitih žrtev, ki leže po naših gmajnah, slovenski komunisti še ne premorejo moralne moči,“ zaključuje Blas, in mi se mu pridružujemo.

V ROGU LEŽIMO POBITI...

Pisatelj Tomaž Kovač iz Buenos Airesa je v samozaložbi in natisu celovške Mohorjeve tiskarne izdal drobno, pa elegantno knjižico s pričevanji protikomunističnih borcev, ki so bili v maju 1945 od Angležev izdani in vrnjeni s Koroške in Slovenije, ter so se rešili iz množičnih grobov v Kočevskem Rogu, v katerih pa je končalo na tisoče njihovih tovarišev. Pričevanja so preprosta in iskrena, kritične opombe pojasnjujejo nekatere nejasnosti. To so pretesljive zgodbe ljudi, ki so se iz najgloblje ljubezni do lastnega naroda postavili po robu komunističnemu nasilju, pa so morali zato v grob. Posebej še naj omenimo kratki, a silno trezno pisani uvod, kjer je na nekaj straneh prikazano, za kaj je pravzaprav med vojno v Sloveniji šlo. To knjižico bi moral prebrati vsakdo, ki hoče dobiti resnično podobo o medvojnih dogodkih pri nas doma.

Knjižico je mogoče naročiti pri Mohorjevi tiskarni v Celovcu, stane 1 dolar. V Buenos Airesu je na razpolago v Dušnopastirski pisarni.

okno v svet

TEATRO COLON V BUENOS AIRESU, drugo največje operno gledališče na svetu, je letošnjo sezono začel dejansko že ob koncu aprila z uprizoritvijo domačijske asturijske tragične opere „La vida breve“ in baletom „El sombrero de tres picos“, oboje sloviti kreacije španskega največjega modernega skladatelja Manuel de Falla. Predstava, ki ji je dal poseben poudarek nastop slovitega španskega plesalca Antonia in njegove sestre Carmele, je bila dostojen uvod v pravo redno sezono, ki se je začela 2. maja s slavnostno predstavo Puccinijeve opere „Turan-dot“. Naslovno vlogo je pela mlada češka sopranistka Hana Janku, vlogo princa Kalefa pa romunski tenorist Ludovik Spiess. Dirigiral je Oliverio de Fabritiis, režijo je ponovil iz predlanske uprizoritve Ernst Pötgen.

Colónov baletni zbor je začel redno sezono dan pozneje, 3. maja, s ponovitvijo Čajkovskega baleta „Labodje jezero“.

Sredi maja bo druga premiera letošnje sezone v Colónu z novo izvedbo Verdije Traviate. Naslovno vlogo bo pela sopranistka Sutherlandova.

Slovensko dijaško mladino, posebno akademike opozarjamo, da bo letos v Colónu po ena predstava vsake opere s polno in isto zasedbo kot za stalne abonente po globoko znižanih cenah, že znana „función popularísima“, ki bo kot lani ob četrtkih.

BALETNA SEZONA V TEATRO San Martín v Buenos Airesu se je za-

čela za Veliko noč, ko je stalna baletna skupina tega gledališča, ki jo vodi koreograf in plesalec Oscar Aráiz, izvajala tri nove balette, med katerimi je največ priznanja in aplavza žel Aráizov balet na J. S. Bacha kantato Magnificat. V naslednjih večerih je skupina ponovila Aráizovo celovečerno baletno avantgardistično kreacijo Simfonija, ki je svoj krst doživela v lanski sezoni.

Vstopnina pri predstavah v Teatro San Martín je nizka, zmogljiva za vsakogar. Zato na te predstave posebej opozarjamo.

NA TOPEL SPREJEM PRI OBČINSTVU je naletela izvedba „Trpljenja našega Gospoda J. Kristusa po Luku“, nova, moderna skladba za soliste, zbor, orkester in sferično glasbo mladega poljskega skladatelja Kríštofa Pendereckija, ki so jo v Teatro Colón izvajali domači in tuji glasbeniki. Penderecki je znan po pretresljivi kantati „Vlak za žrtve iz Hirošime“ in „Dies irae“ posvečen nacističnim žrtvam iz krematorijev v Auschwitzu.

Jubilejni dar za Glas je naklonil g. Marjan Šušteršič, Huhlingham, 2000 pesov.

Za GLAS pa so darovali: ga. Martina Čerňič, Villa Ballester, 500 pesov; dr. Karel Vojspa, Švica, 1 dolar, Vinko Mirt, Brazilija, 500 pesov.

LEPA HYALA VSEMI!

IZ UPRAVE

Poverjenikom in naročnikom pošiljamo knjigo Milene Soukalove PESMI. Poslužujemo se priložnosti in prilagamo izpiske računov, ker nas mnogi za to prosijo. Nihče pa naj tega ne vzame kot terjatev, saj vemo, da tudi od svoje strani še daleč nismo izpolnili vsega, kar smo napovedali za ta letnik knjižnih izdaj. Hvaležni pa bomo vsem, ki bi iz prijaznosti kljub temu plačali ali dopolnili svojo naročnino za X. letnik. Srčna hvala za razumevanje in pomoč!

Vsa nakazila naslavlajte na ime časnega blagajnika Slovenske kulturne akcije: Ladislav Lenček CM, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina. Spomni-mo vas tudi, da se v pisnih poslanih bankovci navadno „izgube“. Zato vsa denarna nakazila samo po čeki!

CORREO ARGENTINO SUUC. 6	TARIFA REDUCIDA
	CONCESION 6228
	R. P. I. 953701